

Ключ до підтримки прибутковості підприємства – це продуктивність робочої сили, людський капітал. Такі фактори, як персонал і професійність, виступають на перший план в умовах економіки, заснованої на знаннях.

Проблема управління людським капіталом у системі стратегічного планування пов'язана зі специфікою цього активу. Людський капітал не відбивається у складі активів підприємства, оскільки він підприємству не належить.

Людські активи в системі стратегічного планування можна оцінити, створивши систему спеціальних показників [3], які враховують фактори персоналу і професійності. Необхідно виділити дві групи показників: фінансові і «людські» (табл. 1).

Вихідними даними для виконання розрахунків за цими алгоритмами були дані з форм фінансової звітності (ф. №1, ф. №2) та звітності з праці (1–ПВ, 3–ПВ, 6–ПВ) за відповідні періоди (табл. 2).

Як свідчать дані табл. 2, підприємства кондитерської галузі Донецької області неефективно використовують потенціал людського капіталу, хоча окремі підприємства за певні періоди мають позитивне значення прибутку. Інвестуючи кошти у розвиток персоналу, жодне підприємство не отримало прибутку від цих дій. У зв'язку з цим розробка стратегії підприємства в таких умовах є дуже ризикованою процедурою, тому що більшість фінансових показників мають від'ємні значення. Однак слід відмітити скорочення значення показника плінності кадрів, що говорить про можливе покращення умов праці і розвиток корпоративної культури. Показник підвищення кваліфікації за підприємствами не має стійкої тенденції, в різних періодах він збільшується або зменшується. За досліджуванний період, як свідчать статистичні дані і розраховані показники, ТОВ «Баренс шоколад» припинило свою діяльність.

Робочу силу треба диференціювати за рівнями, функціями, професійними групами або географічно. Це дозволить вчасно отримувати сигнали з різних сегментів. Для того щоб збільшити ефективність людського капіталу, необхідно

впроваджувати у свою діяльність різноманітні заходи, спрямовані на підвищення мотивації, координацію та підтримку персоналу підприємства.

Висновки

Таким чином, основною метою управління людським капіталом у системі корпоративного стратегічного планування є попереджуваче забезпечення цього бізнес-процесу необхідними людськими ресурсами (відповідними кількісними і якісними показниками), а також приведення у відповідність з вимогами бізнес-процесу процедур пошуку, відбору, адаптації, навчання, мотивації персоналу з метою його ефективного використання, як у процесі стратегічного планування, так і у господарчій діяльності всього підприємства. Проведений аналіз показників людського капіталу підприємств кондитерської галузі Донецької області свідчить про великі резерви удосконалення інтелектуального забезпечення стратегічного планування за рахунок підвищення кваліфікації, зменшення плінності. Економічна ефективність функціонування досліджуваних підприємств може зростати за рахунок розвитку чинника персоналу і його професійності, що дозволить отримувати прибуток та окупати інвестиції у людський капітал.

Список використаних джерел

1. Бандурин А.В., Зинатулин Л.Ф. Экономико-правовое регулирование деятельности корпораций в России. Внутренняя структура корпорации. – Режим доступа < http://business.polbu.ru/bandurin_corporations/ch32_iv.html >/
2. Мінцберг Г. Зліт і падіння стратегічного планування / Пер. з англ. К. Сисоева. – К.: Видавництво Олексія Капусти, 2008. – 412 с.
3. Фитц-енц Як. Рентабельность инвестиций в персонал: измерение экономической ценности персонала / Як Фитц-енц; пер. с англ.: [Меньшикова М.С., Леонова Ю.П.]; под общ. ред. В.И. Ярных. – М.: Вершина, 2006. – 320 с.

Ю.С. РЕБРИК,
к.е.н., Севастопольський інститут банківської справи УАБС НБУ

Особливості сучасних підходів до діагностики кризових явищ у банку

У статті здійснено критичний аналіз трактувань поняття «діагностика». Систематизовано існуючі підходи до визначення діагностики, наведено власне трактування даного поняття. Виділено діапазон цільової орієнтації діагностування кризових явищ у банківських установах. Здійснено універсальну класифікацію видів діагностики кризи. Запропоновано систематизацію методів діагностування криз, що застосовуються в банківській діяльності. Досліджено сучасні методи діагностики кризових явищ у банку, виявлено їхні переваги та недоліки.

Обґрунтовано необхідність застосування сценарного стрес-тестування в контексті діагностики потенційної кризи в банку.

Ключові слова: криза, діагностика, рейтингові оцінки, кластерний аналіз, моделі попереджувачих індикаторів, дискримінантний аналіз.

В статтю осуществлен критический анализ трактовки понятия «диагностика». Систематизированы существующие подходы к определению диагностики, приве-

дена собственная трактовка данного понятия. Выделен диапазон целевой ориентации диагностирования кризисных явлений в банковских учреждениях. Осуществлена универсальная классификация видов диагностики кризиса. Предложена систематизация методов диагностирования кризисов, применяемых в банковской деятельности. Исследованы современные методы диагностики кризисных явлений в банке, выявлены их преимущества и недостатки. Обоснована необходимость применения сценарного стресс-тестирования в контексте диагностики потенциального кризиса в банке.

Ключевые слова: кризис, диагностика, рейтинговые оценки, кластерный анализ, модели предупреждающих индикаторов, дискриминантный анализ.

The article presents a critical analysis of the interpretations of the «diagnostics» concept. The existing approaches to diagnostics are systematized, their own interpretation of this concept is given. The target orientation range of the crisis diagnostics in the banking industry is allocated. The universal crisis diagnostics classification is done. A systematization of crises diagnostics methods used in banking is proposed. Actual bank crises diagnostics methods are researched, their advantages and disadvantages are found. The necessity of a scenario stress testing in the context of bank potential crisis diagnostics is substantiated.

Keywords: crisis, diagnostics, rating, cluster analysis, warning indicators model, discriminant analysis.

Постановка проблеми. Протягом 2008–2010 років стан вітчизняної економічної системи характеризувався процесами динамічного розкручування кризової спіралі у всіх її сферах. Найбільший деструктивний вплив відчули банки, про що свідчать значні збитки, отримані в процесі їхньої діяльності протягом періоду фінансово-економічної кризи. До недавнього часу в економіці країни протікали процеси поступового відновлення ділової активності. Однак останні події на вітчизняних фінансових ринках сигналізують про загрозу зародження нової хвилі кризових явищ, яка проявляється через погіршення стану ліквідності банків, про що свідчить постійна мінливість обсягу коштів на кореспондентських рахунках в НБУ, пасивність банків у сфері кредитування, суттєве зростання вартості ресурсів на фінансових ринках. Проблема загострюється на фоні розгортання боргової кризи країн ЄС, яка справляє значний деструктивний вплив на всі сфери вітчизняної економіки, особливо в умовах інтеграції України у світову спільноту. Зважаючи на те що кризи у банківському секторі набули систематичного характеру, значної актуальності набуває дослідження сучасних підходів до діагностики кризових явищ у банку.

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми. Дослідженню теоретичних та практичних аспектів діагностики кризи приділяється увага великої кількості науковців, зокрема Е. Виборової [1], О. Гетьмана [2], Н. Євдокимової [3], Т. Косянчук [4], Г. Котенка [5], О. Найдена [6], С. Ніколен-

ко, В. Губачова, Т. Гудзь [7], О. Сметанюк [8], С. Черниш [9], Н. Чопко [10] та ін.

Ураховуючи численні дослідження з даної проблематики, слід зазначити, що дослідженням методологічних засад антикризової діагностики займаються в основному в розрізі фінансового менеджменту підприємств. У банківській сфері ведуться розробки моделей діагностики банкрутства, призначених для здійснення дистанційного банківського нагляду НБУ. Однак недостатньо уваги приділяється проблемам діагностики кризи як превентивного інструменту на рівні банку.

Метою статті є дослідження особливостей сучасних підходів до діагностики кризових явищ у банку.

Виклад основного матеріалу. Високо оцінюючи розробки науковців у сфері визначення змісту поняття «діагностика», слід зауважити, що в сучасній економічній літературі немає однозначності щодо його трактування. Критичний аналіз та систематизація праць дослідників зумовили виділення основних підходів до розуміння сутності поняття «діагностика»: 1) діагностика як частина антикризового управління; 2) діагностика як частина звичайного управління; 3) діагностика з позиції системного підходу; 4) діагностика з позиції процесного підходу; 5) діагностика як частина аналізу фінансово-господарського стану підприємства; 6) діагностика як аналіз та оцінка; 7) отождошення діагностики та аналізу.

З позиції антикризового управління діагностика розглядається О. Сметанюк, яка тлумачить дане поняття як «здатність оперативно розпізнавати дестабілізуючі фактори та процеси на підприємстві, забезпечувати прийняття випереджуваних управлінських заходів з метою запобігання виникнення проблем у розвитку організації та підвищення ефективності системи управління в цілому» [8, с. 9]. Як складова звичайного управління діагностика розглядається науковцями у праці [2], де наведено таке визначення: «діагностика – це оцінка показників роботи підприємства на основі вивчення окремих результатів з метою виявлення можливих перспектив його розвитку і наслідків ухвалення поточних управлінських рішень».

З позиції системного підходу діагностику розглядає С. Черниш: «повна система, яка включає методологічні основи економічного аналізу, господарського обліку, різноманітні концепції, підходи та механізми встановлення слабких сторін підприємства» [9]. З точки зору процесу надає визначення Н. Чопко: «діагностика – це процес розпізнавання стану досліджуваного об'єкта, пов'язаного з формуванням структури фінансування, виявлення проблем, пов'язаних із залученням фінансових ресурсів та розробка шляхів і напрямків їх можливого розв'язання» [10].

Слід зауважити, що серед науковців також не досягнуто консенсусу і в співвідношенні діагностики, аналізу та оцінки як складових процесу управління. Так, Е. Виборова вважає, що діагностика – це «частина фінансового аналізу, акумулюючого знання о фінансовому стані об'єкта діагностування, причинах і перспективах його змінення і забезпе-

ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ГАЛУЗЕЙ ТА ВИДІВ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

ваючого соответствующие заключения» [1]. Т. Косянчук трактує дане поняття як «аналіз та оцінка економічних показників роботи підприємства на основі вивчення окремих результатів з метою виявлення можливих перспектив розвитку підприємства і наслідків управлінських рішень» [4]. Іншої позиції притримуються автори у праці [3]: «діагностика – це визначення стану об'єкта, що досліджується (економічної організації), за прямими та непрямими ознаками».

З огляду на різноманітність підходів до трактування поняття «діагностика», що застосовується на рівні підприємства, та з урахуванням специфіки діяльності банку як фінансового посередника під поняттям «діагностика кризи банку» пропонуємо розуміти процес дослідження окремих аспектів діяльності банку чи його загального фінансового стану через застос-

ування специфічного інструментарію з метою виявлення ознак кризи, встановлення причин порушення стабільного розвитку та забезпечення прогнозування тенденцій діяльності на будь-якому часовому горизонті функціонування банку.

Формування змісту зазначеного поняття обумовило виділення сукупності завдань, які мають вирішуватися у процесі здійснення діагностики кризових явищ у банку, а саме: своєчасна ідентифікація загрози кризи; оцінка діяльності банку як цілісної системи; визначення факторів деструктивного впливу на діяльність банку; прогнозування фінансового стану банку з урахуванням сценаріїв впливу факторів; оцінка масштабу розгортання кризи; виявлення причин виникнення кризи; оцінка ефективності застосування інструментарію з подолання кризи.

Класифікація видів діагностики, що здійснюється в системі антикризового управління суб'єкта господарювання

№ п/п	Класифікаційна ознака	Види діагностики
1	За характером отриманих результатів	Прогнозуюча; описова
2	За належністю до типу антикризового управління	Попереджуюча; реактивна
3	За масштабами дослідження	Системна; локальна
4	Залежно від мети проведення	Оперативна; тактична; стратегічна
5	За предметом дослідження	Управлінська; економічна; фінансова
6	За періодичністю проведення	Регулярна; разова
7	Залежно від деталізації	Експрес-діагностика; фундаментальна діагностика
8	За рівнем динамічності	Статична; динамічна; змішана
9	За часовим горизонтом дослідження	Ретроспективна; поточного стану; перспективна
10	За планом проведення	Планова; непланова
11	За суб'єктом проведення	Зовнішня; внутрішня

Рисунок 1. Класифікація методів діагностики кризи

Однак слід зауважити, що широкий діапазон цільової орієнтації діагностики обумовлений значною диференціацією її видової структури. З огляду на це на основі узагальнення праць [5–7] нами здійснена класифікація видів діагностики кризи підприємств будь-якої галузі (див. табл.).

Різноманітність видів діагностики в антикризовому управлінні суб'єкта господарювання зумовлює необхідність застосування диференційованого підходу до їх методичного забезпечення. З огляду на це пропонуємо таку класифікацію методів діагностики кризових явищ (рис. 1).

Зазначена класифікація є універсальною для діагностування кризових явищ суб'єктів господарювання будь-якої галузі економіки. Однак, зважаючи на специфіку діяльності банку, важливим є виділення конкретних методів діагностики кризи, яка може виникнути через підвищений рівень ризику діяльності банку, порівняно з іншими підприємствами реального сектору економіки. З урахуванням цього пропонуємо авторську систематизацію методів, що застосовуються для діагностики кризових явищ у банку (рис. 2).

Серед зазначених груп методів найбільш простим у застосуванні є графічний аналіз. Він передбачає побудову графіків, діаграм чи гістограм за показниками, які обираються для дослідження з метою визначення загальної динаміки значень показників. Даний метод дає можливість наочного представлення результатів аналізу та формує ін-

формаційну базу для здійснення експертного прогнозування. Головним недоліком методу є неможливість проведення комплексної оцінки об'єкта дослідження та складність прогнозування, що обумовлено обмеженістю інформації.

Дискримінантний аналіз базується на побудові дискримінантної функції, аргументами якої є фінансові коефіцієнти, що можуть сигналізувати про загрозу розвитку кризи, з урахуванням вагомості кожного із них. Даний метод дозволяє прогнозувати виникнення кризової ситуації до перших проявів її очевидних ознак та забезпечує однозначність трактування результату на основі застосування ключа інтерпретації визначеного інтегрального показника, розрахованого за дискримінантною функцією. Однак, незважаючи на значні переваги, слід наголосити, що даний метод не позбавлений і окремих недоліків. Зокрема, проблемним є його застосування для діагностики кризи банку, оскільки метод вимагає значного масиву історичних даних для побудови моделі дискримінантної функції.

У вітчизняній практиці діагностики банківської діяльності в основному використовуються рейтингові оцінки, що дозволяють оцінити фінансовий стан банківської установи чи окремі напрями її діяльності на основі синтезованого показника – рейтингу, розрахованого у балах. Рейтинг дає змогу узагальнити результат оцінки за кількісними та якісними показниками, що обрані для дослідження. Проте недоліком

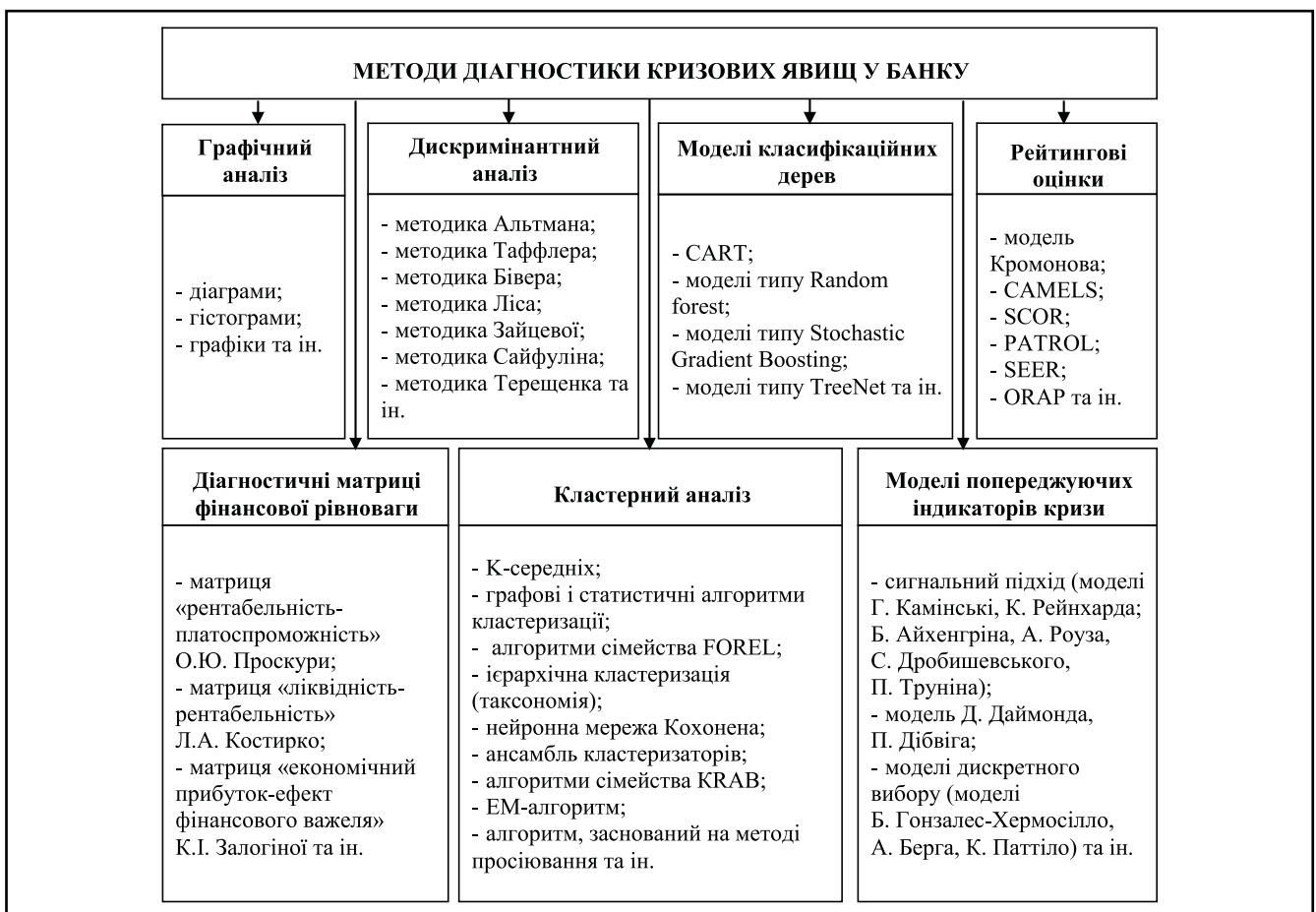

Рисунок 2. Методи діагностики кризи в банку

застосування рейтингових оцінок є високий рівень суб'єктивності, що проявляється під час фільтрації досліджуваних показників, визначення критичних точок для їх значень та вагових коефіцієнтів.

Протягом останнього часу все більше дослідників приділяють увагу розробці моделей діагностики шляхом кластеризації об'єктів дослідження. Слід зазначити, що головною метою кластерного аналізу є розмежування загальної множини об'єктів дослідження на так звані кластери, в розрізі яких об'єкти мають спільні характеристики. Варто наголосити, що зазначений аналіз дає високий рівень візуалізації представлення даних та відносно простий у застосуванні, оскільки проводиться на базі спеціалізованого програмного забезпечення. Однак метод унеможливує отримання числового результату, вимагає значного масиву даних для здійснення кластеризації та є незрозумілим для дослідника, оскільки в основі кластеризації лежить принцип «чорного ящика».

Відносно новими в економіці є методичні підходи до діагностування кризи на основі застосування діагностичних матриць фінансової рівноваги, що базуються на побудові в координатній площині визначеного співвідношення двох показників чи оціночних агрегатів, які характеризують фінансовий стан банку. В межах даної площини матриця розподіляється на певну кількість квадрантів, диференційованих за рівнем розвитку кризових явищ. Відповідно до цього загроза розвитку кризи визначається залежно від поточної позиції банку в матриці та прогнозування її зміни на основі історичних даних. Слід зазначити, що застосування матриць фінансової рівноваги дає можливість наочного представлення результатів та забезпечує прогнозування напрямів розвитку банку. Проте суттєвим недоліком даного методу є обмеженість застосування оціночних показників, оскільки розглядаються лише два показники у двохвимірній координатній площині.

Не набули широкого розповсюдження у вітчизняній банківській практиці моделі класифікаційних дерев, в основі яких лежать так звані гілки значень цільової функції та умови переходу до них відповідно до критерію істинності, що попередньо встановлюється експертним шляхом. Варто зазначити, що метод забезпечує високий рівень наочності та легкість інтерпретації результатів. Однак застосування моделей класифікаційних дерев формує високий рівень суб'єктивізму дослідження, супроводжується надмірною кількістю процедур оцінки, а також характеризується складністю у виборі оціночних питань на кожному рівні ієрархії.

Слід зауважити, що розглянуті вище методи застосовуються для ідентифікації реальної кризи, ознаки якої на момент діагностики вже проявилися. Однак в умовах високого рівня невизначеності на фінансових ринках ефективність існуючих методів діагностування криз значно знижується, що обумовлює необхідність розробки та впровадження методик діагностування потенційних криз, ознаки яких на момент дослідження не проявилися, проте вони можуть виникнути

внаслідок реалізації виключних, але імовірних подій. Причому наслідки таких подій, як правило, є масштабними з позиції їх деструктивного впливу на фінансовий стан банку. Зважаючи на це, окрім наведених методів діагностики криз слід застосовувати сценарний аналіз, що передбачає моделювання імовірних ситуацій в майбутньому, в контексті яких визначаються наслідки впливу заданих факторів на об'єкт дослідження. При цьому виявляються потенційні загрози та можливості подальшого розвитку об'єкта аналізу, що дає змогу завчасно приймати адекватні управлінські рішення щодо уникнення загроз та реалізації можливостей.

На сучасному етапі розвитку економічної думки все більше дослідників працюють над розробкою моделей стрес-тестування, що є підвидом сценарного аналізу. Застосування стрес-тестів надають змогу оцінити потенційний вплив на об'єкт дослідження низки заздалегідь визначених деструктивних факторів, які відповідають екстраординарним, але ймовірним подіям. Окрім того, стрес-тестування дозволяє визначити рівень стійкості банку до реалізації різного роду «шоків» зовнішнього середовища, ідентифікувати найбільш значимі фактори негативного впливу та розробляти превентивні заходи щодо попередження кризи.

Висновки

Підбиваючи підсумок, слід зауважити, що значні деструктивні процеси зовнішнього середовища та високий рівень їхнього впливу на діяльність банку обумовлюють необхідність впровадження в систему банківського менеджменту ефективних методів діагностики кризи. Множинність різновидів діагностики кризових явищ та їх методичного забезпечення значно ускладнює проблему вибору найбільш оптимального для конкретного банку. З огляду на це нами було систематизовано сучасні методичні підходи до діагностування кризи, досліджено механізм їхньої реалізації та виділено основні переваги і недоліки застосування на рівні банку. Подальші дослідження в даній сфері необхідно направити на розробку комплексного інструментарію щодо діагностики реальної та потенційної кризи банку, заснованих на моделях попереджуючих індикаторів загрози кризи та сценарного стрес-тестування.

Список використаних джерел

1. Выборова Е.Н. Проблемы современной экономики / Е.Н. Выборова // Евразийский международный научно-аналитический журнал. – 2004. – №3 (11). – С. 52–58.
2. Гетьман О.О. Економіка підприємства: навч. посіб. / О.О. Гетьман, В.М. Шаповал. – 2-ге вид. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 488 с.
3. Евдокимова Н.М. Економічна діагностика: навч.-метод. посіб. / Н.М. Евдокимова, А.В. Кірієнко – К.: КНЕУ, 2005. – 110 с.
4. Косянчук Т.Ф. Економічна діагностика: навч. посібник / Т.Ф. Косянчук, В.В. Лук'янова, Н.І. Майорова, В.В. Швид; за ред. Т.Ф. Косянчук. – Львів: Новий Світ – 2000, 2007. – 452 с.

5. Котенок Г.М. Діагностика фінансового стану підприємства / Г.М. Котенок // Коммунальное хозяйство городов. – 2008. – Вип. 85. – С. 239–247.

6. Найденко О.Є. Методика діагностики стану внутрішнього середовища підприємства / О.Є. Найденко // Вісник Східноукраїнського нац. ун-ту ім. В. Даля. – 2005. – №2 (84). – С. 162–170.

7. Ніколенко С.С. Діагностика в антикризовому управлінні / С.С. Ніколенко, В.П. Губачов, Т.П. Гудзь // Економіка: проблеми теорії та практики: зб. наук. пр. – Вип. 201. – Дніпропетровськ: ДНУ. – 2005. – Т.4. – С. 882–889.

8. Сметанюк О.А. Діагностика фінансового стану підприємства в системі антикризового управління: автореф. дис... канд. екон. наук / 08.06.01. / О.А. Сметанюк – Хмельницький: ХНУ, 2006. – 20 с.

9. Черниш С. Економічна діагностика підприємств [Електрон. ресурс] / С. Черниш // Всеукраїнський науково-виробничий журнал. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/inek/2010_3/111.pdf.

10. Чопко Н. Діагностика стану фінансового забезпечення розвитку підприємства / Н. Чопко // Формування ринкової економіки в Україні. – 2009. – Вип. 19. – С. 503–506.

О.О. СИДОРЕНКО,

к.е.н., доцент кафедри обліку і аудиту, Чернігівський державний технологічний університет

Облік курсових різниць, пов'язаних із формуванням технічних резервів страховиків України

У статті розглянуто методичні засади обліку курсових різниць, пов'язаних із формуванням технічних резервів. Розроблено методику розрахунку технічних резервів, сформованих в іноземній валюті, та порядок визначення курсових різниць за цими резервами. Виділено проблемні аспекти в їх розрахунку та обліку, запропоновано шляхи їхнього вирішення.

Ключові слова: технічні резерви, страховик, курсова різниця, облік.

В статье рассмотрены методические основы учета курсовых разниц, связанных с формированием технических резервов. Разработана методика расчета технических резервов, сформированных в иностранной валюте, и порядок определения курсовых разниц по этим резервам. Определены проблемные моменты в их расчете и учете, предложены пути их решения.

Ключевые слова: технические резервы, страховщик, курсовая разница, учет.

The article deals with methodological principles of accounting of exchange rate differences associated with creation of technical reserves. The calculation method of technical reserves formed in foreign currency and the procedure for determining of their exchange differences were developed. The problematic aspects of their calculation and accounting were highlighted, the solution of the problem aspects is proposed.

Keywords: technical reserves, insurer, exchange rate difference, accounting.

Постановка проблеми. Формування технічних резервів має важливе значення не тільки на розмір зарезервованих коштів, необхідних для виконання в майбутньому взятих на

себе страховиком зобов'язань, а й на достовірність визначення фінансового результату та зобов'язань страховика у фінансовій звітності. Крім того, згідно з Податковим кодексом України результат зміни технічних резервів та суми курсових різниць, пов'язаних із формуванням технічних резервів в іноземній валюті, відносяться до доходів (витрат), які враховуються при визначенні бази оподаткування податком на прибуток. Отже, процес формування технічних резервів в іноземній валюті та визначення розміру курсових різниць, пов'язаних з їхнім формуванням є одним з ключових питань в обліку страховиків та потребує всебічного дослідження з метою вирішення існуючих проблем.

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми. Дослідженнями щодо обліку формування технічних резервів у страхових компаніях України займаються такі вчені, як Д.Г. Буханець, В. Вареня, О.О. Гаманкова, Т.О. Гарматій, О.О. Гончаренко, О.В. Заремба, О.М. Кисельова, В.С. Лень, Є.В. Мних, В.С. Приходько [4–14], та інші, в працях яких вивчається переважно порядок обліку формування технічних резервів, сформованих у національній валюті. Проте мало вивченими залишаються питання обліку формування технічних резервів в іноземній валюті та відображення пов'язаних з цим курсових різниць на рахунках обліку.

Порядок розрахунку технічних резервів в іноземній валюті має враховувати зміни курсових різниць на цю валюту. Водночас нормативно затверджені методичні засади формування технічних резервів є однаковими як для технічних резервів, сформованих у національній, так і в іноземній валюті, і не враховують зміни курсових різниць. Отже, вирішення цієї проблеми передбачає розроблення методичних засад формування технічних резервів в іноземній валюті та розроблення методики обліку курсових різниць, пов'язаних з їхнім форму-